

Meeste melkveehouders kunnen zonder grote gevolgen minder fosfor voeren

Fosforarmer voeren verplicht

Melkveehouders moeten zich dit jaar al inspannen om de fosfaatuitstoot op hun bedrijf te reduceren. Welke gevolgen heeft dat voor de diergezondheid? Een nieuw fosforwaarderingsstelsel helpt de benutting van fosfor naar een hoger plan te tillen.

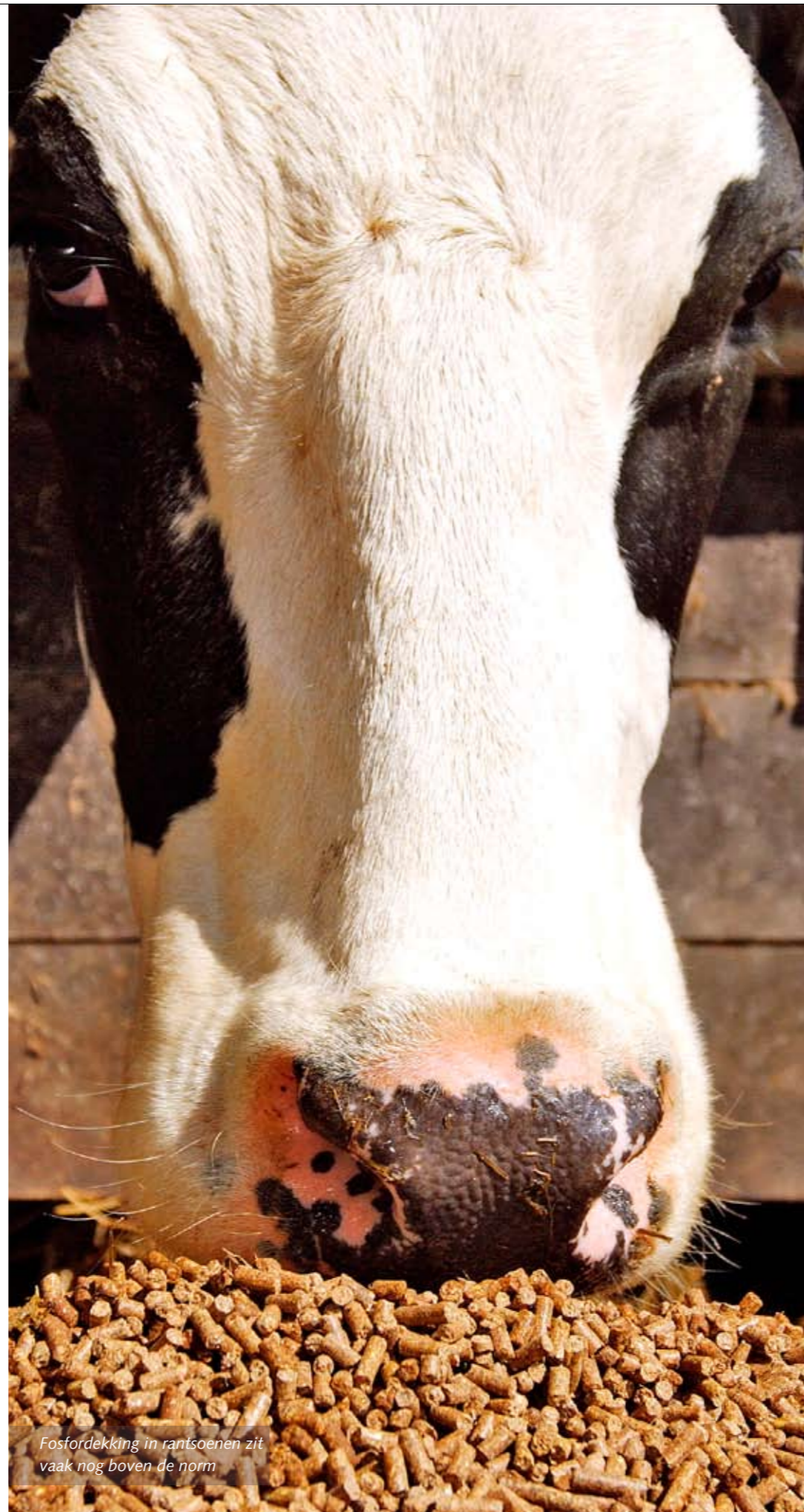
tekst Tijmen van Zessen

LTO Nederland en Nevedi vragen alle rundveehouders een bijdrage te leveren aan het reduceren van de fosfaatuitstoot met vijftig miljoen kilo. Aanleiding is een te hoge fosfaatproductie via mest. Het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie dreigt met een dierrechtenstelsel als het de sector zelf niet lukt om de fosfaatuitstoot te verlagen. De fosfaatreductie moet voor de helft uit de melkveehouderij en voor de helft uit de varkenshouderij komen. Nevedi en LTO willen een driesporenbeleid volgen; van de 50 miljoen kilo fosfaatreductie moet circa 15 miljoen gerealiseerd worden door export van mest, 15 miljoen door mestbewerking en -verwerking en 20 miljoen via het voerspoor. Al in 2011 moeten melkveehouders 5 miljoen kilo fosfaatreductie realiseren via het voerspoor en in 2013 nog eens 5 procent.

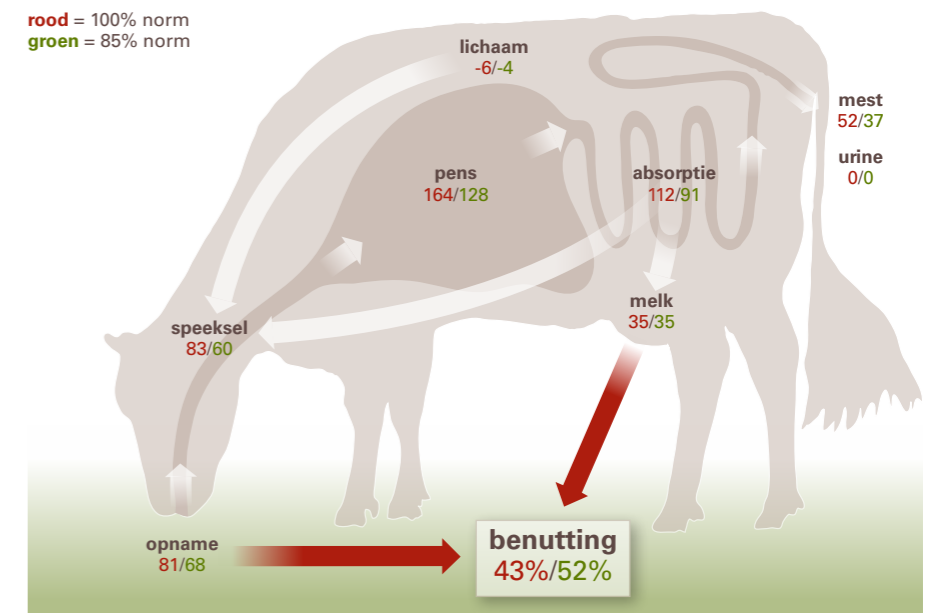
Fosfordekking nog boven norm

Han Swinkels begeleidt het project van LTO en Nevedi. Hij denkt dat de plannen zowel technisch als economisch haalbaar zijn. 'We stellen een aantal belangrijke randvoorwaarden. Het verminderen van de fosfaatuitstoot via voer moet economisch haalbaar zijn en mag geen risico vormen voor de diergezondheid. Door de fosforgehalten van voer te verlagen en fosfor beter te benutten, zijn grote besparingen mogelijk. We willen in totaal tien procent minder fosfor aanvoeren via krachtvoerders, droge en natte coproducten.' Een betere fosforbenutting – fosfor is een onderdeel van fosfaat – levert volgens Swinkels geld op. 'Be-

drijven die bedrijfsspecifieke excretie (bex) toepassen, voeren nu al fosforarm. Zij realiseren meer mestplaatsingsruimte en dat bespaart mestafvoer.' Schothorst Feed Research in Lelystad heeft veel onderzoek gedaan naar fosforbenutting door melkvee, gefinancierd door het Productschap Zuivel. Onderzoeker Wilfried van Straalen geeft aan dat de fosforaanvoer op veel melkveebedrijven nog flink omlaag kan. 'De fosfordekking in rantsoenen zit vaak boven de norm. De eerste stap is dus om de fosforgehalten in het voer te verlagen.' De huidige CVB-norm van het productschap diervoeder ligt voor fosfor op gemiddeld 3,3 gram per kilo droge stof. Van Straalen schat in dat een lagere norm geen directe gevolgen hoeft te hebben voor de diergezondheid. 'Uit onderzoek blijkt dat pas wanneer het fosforgehalte wordt teruggebracht tot beneden de 2,8 gram per kilo droge stof, er een negatief effect optreedt. De penswerking raakt dan van slag, waardoor de drogestofopname en melkproductie dalen.' Volgens Van Straalen zijn er weinig langdurige proeven gedaan met lage fosforgehalten, bovendien zijn er tussen dieren grote verschillen in opname en benutting. 'In onze proeven was een koe die de hoogste gehalten fosfor in het bloed had, gevoerd met het rantsoen met het laagste fosforniveau. Omgekeerd is hetzelfde mogelijk. Daarom is er een veiligheidsmarge nodig om koeien op koppelniveau goed te kunnen voeren. Die marge wordt nu krappert, waardoor de kans op fosfortekorten toeneemt. Dit

rood = 100% norm
groen = 85% norm

Figuur 1 – Fosforkringloop in de koe in grammen per dag (bron: Schothorst Feed Research)

verdient nog nadere onderbouwing.' Een nieuw fosforwaarderingsstelsel biedt volgens Van Straalen mogelijkheden om de fosforgehalten verantwoord omlaag te brengen. De benutting van fosfor verbetert als er meer rekening wordt gehouden met de fosforkringloop in het dier (zie figuur 1) en verschillen tussen voerders. 'De verteerbaarheid van fosfor varieert per voerdermiddel. Wij bieden de mengvoerleveranciers het nieuwe fosforwaarderingsstelsel aan dat daar rekening mee houdt.' Het stelsel is vergelijkbaar met het eiwitwaarderingsstelsel, dat ook werkt met een bestendig en een onbestendig deel. 'Uit de test van het stelsel blijkt dat de minimale behoefte van fosfor voor een koe met 35 kg melk uitkomt op 68 gram per dag.'

Doodgeboren kalveren

Niet iedereen is ervan overtuigd dat fosforgehalten in voer ongestraft naar beneden kunnen. Bernard Simons, eigenaar van adviesbureau Agrivak, vindt de huidige norm zelfs te laag. 'Een aantal bedrijven is de ondergrens al gepasseerd. Daar zie je veel varzen met doodgeboren kalveren. Dat komt niet altijd door fosfortekort, maar we zien veel verbetering als we de fosforniveaus in het rantsoen verhogen. Wij hanteren vier gram fosfor per kilo droge stof als minimum.' Simons ziet fosforbreken aan de buitenkant van de koe. 'Let maar op de koeien met dwarsstrepen of huidplooien op het spronggewricht en open plekken aan de binnenkant van de hak. In 99 procent van de gevallen is fosfortekort de oorzaak', vertelt Simons, die wel nuanceert

dat zijn klanten bedrijven zijn met bijzondere wensen ten aanzien van gezondheidsaspecten. De Gezondheidsdienst voor Dieren kan deze effecten bevestigen noch ontkennen.

Relatie fosfor en eiwit

Adviezen om fosforgehalten in het rantsoen te verlagen, variëren per bedrijf. De meeste mengvoerleveranciers adviseren om deel te nemen aan bedrijfsspecifieke excretie. 'Intensieve bedrijven adviseren wij om gericht fosforarme producten aan te kopen. Extensieve bedrijven kunnen winst halen door gericht te bemesten en te maaien. Belangrijk is vooral de verhouding tussen ruw eiwit en fosfor. Eiwitrijker ruwvoer bevat doorgaans ook meer fosfaat', legt Rob Rutgers uit, specialist rundvee bij ForFarmers. Zijn collega Floré Mulder van De Samenwerking beaamt dat. 'Er zit een grote spreiding in fosforgehalten van graskuilen. Vaak bestaan rantsoenen voor meer dan de helft uit graskuil. Er zijn kuilen met meer dan 5 gram fosfor per kilo droge stof. Dan kan de hoeveelheid fosfor in krachtvoer en bijproducten nog wel naar beneden voor we onder de 3,3 gram per kg droge stof uitkomen.' Fosforarme voeders kosten zo'n twintig à dertig eurocent per honderd kilo meer. Jaarlijks komt dat per koe neer op een bedrag van vier tot zeven euro. Dat is nog te overzien, maar Mulder geeft aan dat het afhangt van de grondstofprijzen. 'Maar we moeten wel wat doen, anders gaat het ten koste van de dieraantallen. Onze weidetopvoerders bevatten komende zomer daarom gemiddeld vijftien procent minder fosfaat dan vorig jaar.' |